

Kvindesag, for saa vidt man ved denne forstaar, at der bliver paalagt Kvinderne en særlig Stilling eller Pligt. Jeg vil derfor forsøge at give et kort Overblik over de forskellige Tiders Bestemmelser af Kvindelighedens Idé, og jeg véd da ingen bedre at begynde med end Jøderne.

I den gammeltestamentlige Opfattelse er det især i sin Stilling som Moder, at Kvinden hædres, men at hendes Betydning ogsaa strakte sig til andre Omraader, at hun greb ind i det borgerlige og kirkelige Liv, sér vi af, at der fandtes kvindelige Dommere og Profeter. I den jødiske Opfattelse af Kvinden har der været en samfundsbevarende Magt. I det hedenske Norden, som vi kender det fra Sagaerne, har Kvinden en fribaaren Stilling. Allerede tidlig giver den individualistiske Sans, som er Nordboen egen, sig tilkende; hun er Mandens jævnlige. Som Valkyrie begejstrer hun til Daad, hun elsker Kampen som han, i vild Kamplyst kan hun overgaa Manden, men hun kan ogsaa være den fagre Mø, den stærke og dog milde Hustru, der i Ægteskabet raader sammen med Manden. Hos et Urfolk som Finnerne findes endnu den oldgamle Skik, at Bedstemoderen i en Familie bliver den styrende, den, hvis Afgørelse alle bøjer sig for.

Med Kristendommen véd vi alle, at Mandens og Kvindens Ligestilling som Menneske størst og fyldigst træder frem, og i den katholske Tid bidrog Jomfru-Maria-Dyrkelsen til at hæve Kvindelighedsidealet. Det var denne Dyrkelse, der affødte Riddertidens halvt religiøse Forherligelse af Kvinden, der senere udartede til Overdrivelse og Sværmeri.

Som en mægtig Bølge gik Renaissance hen over Landene med sin Fordring paa det naturliges Ret. Renaissance gav sig Udslag i kunstnerisk, litterær og religiøs Retning. Den aandelige Bevægelse, der naaede herop, og som omformede den religiøse Bevidsthed, bragte atter et Omslag i Opfattelsen af Kvinden. Mens i den katholske Tid den ugifte Stand var bleven betragtet som en særlig Hellighedsstand, blev nu Ægteskabet prist som den eneste rette og Gud velbehagelige Stand, men samtidig søgtes det bevist med bibelske Grunde, at Kvinden stod under Manden. Der stod dog en Kamp mellem den middelalderlige og den ny Tids Opfattelse, men efterhaanden sejrede den ny Tid, og mange forskellige Ting bidrog lidt efter lidt til at indskrænke Kvindens Stilling.

Efterhaanden dækkedes der dog over dette Syn, og i Romantikens Tid er Kvinden bleven til en Gaade, et halvt mystisk, overjordisk Væsen, der skal inspirere Manden, men ikke selv tage noget Arbejde op. De Forfatterinder her i Norden, vi kender fra den Tid, vil ikke være deres Forfatterskab bekendt, som om det var noget ukvindeligt, og vedkendes det, er det med mange Undskyld-